

Sygn. akt VIII U 1453/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2015 r. w Gliwicach

sprawy P. P. (1) (P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek odwołania P. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 4 czerwca 2014 r. **nr** (...) Sp (...) -5 (...)

1. oddala odwołanie;

2. nowy wniosek ubezpieczonego z dnia 20 czerwca 2014 roku o przeliczenie wysokości świadczenia, z zastosowaniem 24 % kwoty bazowej, z daty złożenia wniosku o emeryturę, do części socjalnej i do podstawy wymiaru przekazać do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z..

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 1453/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 czerwca 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił P. P. (1) prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej. W uzasadnieniu decyzji wskazał, iż ubezpieczony wprawdzie osiągnął wymagany wiek emerytalny, jednak udowodnił jedynie 23 lata, 1 miesiąc i 10 dni okresów pracy górniczej wobec wymaganych 25 lat takiej pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury górniczej z zastosowaniem nowej kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku tj. w maju 2014r., gdyż po przyznaniu prawa do emerytury górniczej przepracował 30 miesięcy. W uzasadnieniu odwołania zarzucił, iż organ rentowy nieprawidłowo przyjął, że ubezpieczony udowodnił jedynie 23 lata, 1 miesiąc i 10 dni okresów pracy górniczej, podczas gdy w decyzji z dnia 13 marca 2008r. wskazano 25 lat i 26 dni pracy górniczej.

Ubezpieczony zarzucił, że staż jego pracy górniczej został już raz ustalony i nie może być przedmiotem ponownych ustaleń.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. ZUS wyjaśnił, że w świetle obowiązujących obecnie przepisów, do pracy górniczej nie zalicza się okresów pracy zaliczalnej i równorzędnej tj. okresów pobierania zasiłku chorobowego oraz okresu urlopu górniczego. Nadto ZUS wskazał, że ubezpieczony nie ma prawa do przeliczenia świadczenia z uwzględnieniem 24% nowej kwoty bazowej, obowiązującej w dacie złożenia wniosku, gdyż po przyznaniu prawa do emerytury górniczej nie przepracował 30 miesięcy a jedynie 1 rok i 5 miesięcy.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony P. P. (1) urodził się w dniu (...)

Decyzją (...) Oddział Z. z dnia 15 maja 2007r. ubezpieczonemu przyznano z dniem 1 kwietnia 2007r. tj. od miesiąca złożenia wniosku prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 ustawy emerytalno-rentowej. Jednocześnie wypłatę emerytury zawieszono z uwagi na kontynuację zatrudnienia.

Decyzją z dnia 13 marca 2008r. ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej, z uwagi na brak rozwiązania stosunku pracy.

W treści decyzji ZUS zaliczył ubezpieczonemu do pracy górniczej na dzień 5 marca 2008r. 25 lat i 26 dni takiej pracy, łącznie z okresami pracy równorzędnej i zaliczanej do pracy górniczej.

W dniu 24 marca 2008r. ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Decyzją z dnia 9 kwietnia 2008r. ZUS podjął wypłatę emerytury od 1 marca 2008r.

Decyzją z dnia 8 maja 2008r. ZUS przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej z dniem 25 marca 2008r. tj. od ustania zatrudnienia – w oparciu o art. 49 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej.

Jednocześnie decyzją z tej samej daty organ rentowy zawiesił wypłatę dotychczasowego świadczenia.

Kolejnymi decyzjami organ rentowy dokonywał waloryzacji oraz przeliczenia świadczenia z uwagi na doliczanie stażu pracy.

W dniu 15 maja 2014r. ubezpieczony złożył w organie rentowym nowy wniosek o prawo do emerytury.

Zaskarżoną decyzją z dnia 4 czerwca 2014r. ZUS odmówił P. P. (1) prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej tj. po osiągnięciu wieku 55 lat. W uzasadnieniu decyzji wskazał, iż ubezpieczony wprawdzie osiągnął wymagany wiek emerytalny, jednak udowodnił jedynie 23 lata, 1 miesiąc i 10 dni okresów pracy górniczej wobec wymaganych 25 lat takiej pracy. ZUS wyjaśnił, że obecnie do pracy górniczej nie zalicza się zasiłków chorobowych oraz wojska.

Sąd ustalił, że po uzyskaniu prawa do emerytury górniczej w marcu 2008r. ubezpieczony nie wykonywał pracy górniczej.

Nadto ustalono, że po dniu uzyskania prawa do emerytury górniczej tj. od 25 marca 2008r. ubezpieczony nie udowodnił 30 miesięcy stażu ubezpieczeniowego.

Dodatkowo Sąd ustalił, że ubezpieczony nie posiada na dzień 31 grudnia 1998r. 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż pracę górniczą, podlegającą zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych wykonywał od 2 stycznia 1987r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego. Zgromadzona dokumentacja jest kompletna i została sporządzona w sposób rzetelny, a jej wiarygodność nie budzi wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

P. P. (1) w dniu 15 maja 2014r. złożył wniosek o prawo do emerytury górniczej, w miejsce dotychczas pobieranego świadczenia.

Zaskarżoną decyzją ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej.

Należy podkreślić, iż Sąd jest związany zakresem zaskarżonej decyzji, a zatem bada prawo ubezpieczonego do emerytury, nie może zaś badać kwestii zasadności innych żądań ubezpieczonego, takich jak żądanie przeliczenia świadczenia z zastosowaniem nowej aktualnie obowiązującej kwoty bazowej.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest więc prawo ubezpieczonego do innej emerytury tj. przyznanej na innej podstawie prawnej niż dotychczas przyznane mu świadczenia.

Przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, iż przepisy dotyczące emerytur górniczych zostały zmienione ustawą z dnia 27 lipca 2005r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2005r. Nr 167, poz. 1397) – z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2007r. – w ten sposób, że uchylono między innymi art. 34, 48 i 49, zaś regulacje odnośnie prawa do emerytury górniczej zawarto w Rozdziale 3a, tj. w art. 50a-50e.

W treści art. 3 ust. 1 powołanej ustawy z dnia 27 lipca 2005r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela, zawarty został przepis przejściowy, mocą którego ostatecznie – w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 7 września 2007r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007r. Nr 191, poz. 1369) – osobom, które do dnia 31 grudnia 2008r. spełniły warunki do emerytury górniczej określone w art. 34 lub w art. 48 – 49 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006r., przysługuje górnicza emerytura na warunkach określonych w tych przepisach.

A zatem „nowe” zmienione przepisy regulujące nabycie prawa do emerytury górniczej ostatecznie znalazły zastosowanie do wszystkich ubezpieczonych od 1 stycznia 2009r.

Ubezpieczony nabył prawo do emerytury górniczej na podstawie przepisów w brzmieniu poprzednio obowiązującym tj. na podstawie tzw. „starych przepisów”. Obecnie ubezpieczony zgłosił wniosek o prawo do „nowej” emerytury górniczej w wieku 55 lat tj. w oparciu o nową podstawę prawną a zatem w stosunku do niego należało stosować przepisy znowelizowane z dniem 1 stycznia 2007r. tj. art. 50a i następną ustawę z dnia 17 grudnia 1998r.

Według treści art. 50a ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury górniczej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończył 55 lat życia;
- 2) ma okres pracy górniczej, wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust.1

3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostaje posiadanie przez ubezpieczonego wymaganego 25 letniego okresu pracy górniczej.

Organ rentowy przyjął, że ubezpieczony legitymuje się obecnie okresem pracy górniczej 23 lata, 1 miesiąc i 10 dni. Z kolei ubezpieczony zarzuca, iż przy przyznaniu mu emerytury górniczej w marcu 2008r. do pracy górniczej ZUS uwzględnił mu 25 lat i 26 dni okresów pracy górniczej.

Podkreślić należy, że różnice w obliczaniu rozmiaru okresu pracy górniczej ubezpieczonego wynikają z przywoływanej wyżej zmiany przepisów regulujących kwestię emerytur górniczych.

Zgodnie z obowiązującym do 31 grudnia 2006r. przepisem art. 35 ustawy (którego obowiązywanie zostało przedłużone do 31 grudnia 2008r.) przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględniano okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą oraz okresy zaliczalne do pracy górniczej, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględniano, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

Okresy pracy górniczej, równorzędnej z pracą górniczą i zaliczalnej do pracy górniczej wymieniał art. 36 i 38 ustawy.

Art. 36 ust. 2 ustawy stanowił, że na równi z okresami pracy górniczej określonej w ust. 1 traktuje się okres urlopu górniczego do 5 lat oraz okres świadczenia górniczego do 3 lat, przewidzianych w odrębnych przepisach.

Z kolei w myśl art. 38 ustawy za okresy zaliczalne do pracy górniczej uznawano okresy wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 4-8, ust. 2 pkt 2, 3, 5-8 oraz w art. 7 pkt 1-7, 9 i 12, tj. m.in. okresy odbywania zasadniczej służby wojskowej oraz okresy niezdolności do pracy z powodu choroby.

Na tej podstawie, przyznając ubezpieczonemu emeryturę górniczą w marcu 2008r. organ rentowy, ustalając okres pracy górniczej, zaliczył mu do takiej pracy okresy pobierania zasiłku chorobowego po dniu 15 listopada 1991r. oraz okres odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Natomiast obecnie obowiązujące przepisy, które należy stosować rozpoznając prawo ubezpieczonego do tego świadczenia w oparciu o inną podstawę prawną (do „nowej” emerytury górniczej), nie przewidują już istnienia tzw. okresów zaliczalnych, ani nie traktują na równi z pracą górniczą okresu urlopu górniczego. A zatem organ rentowy prawidłowo nie uwzględnił ubezpieczonemu do pracy górniczej okresów pobierania zasiłku chorobowego i okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Ubezpieczony złożył wniosek o świadczenie w dniu 15 maja 2014r. a zatem już w okresie obowiązywania omawianych przepisów w aktualnym brzmieniu, znajdują one zatem do niego zastosowanie.

Sąd orzekający podkreśla, iż zastosowanie do ubezpieczonego nowych przepisów nie jest działaniem prawa wstecz, a wyliczenie innego okresu pracy górniczej w wyżej opisany sposób nie stanowi naruszenia praw nabytych, gdyż nie wpływa na prawo do świadczenia już przyznanego ubezpieczonemu.

Reasumując, postępowanie dowodowe wykazało, że staż pracy górniczej ubezpieczonego został wyliczony w sposób prawidłowy, i ubezpieczony według aktualnie obowiązujących przepisów nie posiada wymaganego okresu 25 lat pracy górniczej, w związku czym nie może nabyć prawa do spornego świadczenia.

Z uwagi na fakt, iż praca górnicza może być uwzględniona jako praca wykonywana w szczególnych warunkach, Sąd badał również prawo P. P. (1) do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.(t. j. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.).

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w powiązaniu z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.) ubezpieczonym mężczyznom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przy pracach wymienionych w wykazie A, przysługuje prawo do emerytury w razie łącznego spełnienia następujących warunków:

1. osiągnięcia wieku emerytalnego 60 lat
2. posiadania wymaganego okresu zatrudnienia wynoszącego 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Po myśli ust. 3 do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10.

Zgodnie zaś z treścią art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Na podstawie tego przepisu, prawo do emerytury w obniżonym wieku, przysługuje ubezpieczonemu, który w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999r. spełnił warunki w zakresie posiadania ogólnego stażu pracy oraz pracy wykonywanej w warunkach szczególnych a nie osiągnął wymaganego wieku.

Mając na uwadze treść powołanych wyżej przepisów Sąd stwierdza, że ubezpieczony nie może nabyć prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy, gdyż na dzień wejścia w życie ustawy tj. do dnia 31 grudnia 1998r. nie posiada 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczony pracę górniczą wykonywał od 2 stycznia 1987r., a więc na dzień 31 grudnia 1998r. może wykazać maksymalnie 12 lat pracy w warunkach szczególnych.

Mając te wszystkie okoliczności na uwadze należało uznać, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury w oparciu o inną podstawę prawną niż dotychczas przyznane świadczenia.

Z tych względów – na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – Sąd, w punkcie 1 wyroku, odwołanie oddalił.

Ubezpieczony zarzuca, że domagał się prawa przeliczenia pobieranego świadczenia z zastosowaniem kwoty bazowej aktualnej w dacie złożenia wniosku, do całości świadczenia w związku z przepracowaniem 30 miesięcy po przyznaniu prawa do emerytury górniczej.

Wniosek taki został zawarty już w odwołaniu i nie był przedmiotem rozpoznania przed organem rentowym.

W konsekwencji – na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. – Sąd przekazał nowy wniosek ubezpieczonego z dnia 20 czerwca 2014r. o przeliczenie wysokości świadczenia, z zastosowaniem 24 % kwoty bazowej, z daty złożenia wniosku o emeryturę, do części socjalnej i do podstawy wymiaru, do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z..

Zgodnie bowiem z treścią art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 25 maja 1999r. (II UKN 622/98), iż nie jest możliwe merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd z pominięciem organu rentowego i bez umożliwienia ustosunkowania się przez ten organ, jako powołany do podejmowania decyzji w pierwszej instancji w przedmiocie ewentualnych uprawnień wnioskodawcy. Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. W rzeczywistości bowiem, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, nie działa w zastępstwie organu rentowego i nie ustala prawa do świadczeń.

SSO Mariola Szmajduch